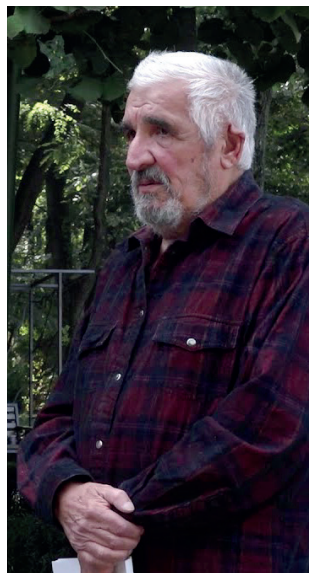
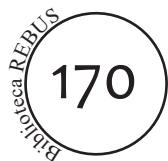

Serghei COLOȘENCO

...in rebus

Editura SFERA
2021

Profesorul Doru SCĂRLĂTESCU

(„*Iscusit a vremilor sămăluitoriu*” – Cantemir)

Eseu-portret encomiastic cu argumente

Ca să compui, cu adevărat, un portret, din cuvinte, care să presupună și o mai largă generalizare, o „tipizare” adică, trebuie să ai oleacă din Teofrast, măcar puțin din La Bruyère, de la ai noștri să tragi puțin cu ochiul la Gr. Ureche, Costache Negruzzi, Ion Ghica, Nicolae Filimon, Nicolae Iorga și...

Ca să-l obiectivezi, de pildă, pe universitarul *Doru Scărlătescu*, născut într-un înduplecător leat 1937, trebuie să ai la îndemână totala cunoaștere a „subiectului”, dar, mai cu seamă, (și) mijloacele cu care să-ți întreții curajul de-a te cățăra pe fușteii unei scări care, de regulă, cedează la orice nesăbuiință a neofitului... Despre Doru e plăcut să scrii (și să vorbești!), doar că e imperios să știi în ce mod! Poate că lapidaritatea e calea. M-a învățat Cineva – nici nu mai contează: e Lucian Blaga – că „*intelectualul adevărat gândește rapid și sintetic.*” Ce-ar fi să încerc?!

Tatonez deci lexicurile românești la îndemână, de demult și de „acmu”, întru găsirea cuvântului a cărui bogăție de sensuri să cuprindă unanimitatea intențiilor mele. Cu noroc! C-am și aflat. Doar că, spre folosul tuturor, cuvântul acela, gândit și căutat, „găsit” apoi, *sămăluitor*, trebuie adus, de-acolo de jos, la lumina înțelesului vorbitorului de azi care, se pare, a evoluat, lingvistic, destul peste trei secole. E un substantiv de genul masculin, dar și adjectiv, care „tradus” în vorbirea actuală înseamnă „(persoană) care gândește, chibzuiește, judecă.” Erau, cum s-ar spune, și pe vremea aceea de început oameni chibzuiți care-și știau rostul, capabili și destoinici. De exemplu, Dimitrie Cantemir, în *Divanul sau Gâlciava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul* (1698), zice: „Și mai vârtos pentru ca toți ai căror ochi *sămăluitori* sunt să vadă și să mărturisească.” Și tot Cantemir, dar în *Istoria ieroglică* (1705): „Apoi giudecătoriu asupra mele și drept *sămăluitoriu* să te poftesc.” Iar același, în *Hronicul vechimei romano-moldo-vlahilor* (1717), ne dă o pildă de caracterizare: „Petavie, iscusit a vremilor *sămăluitoriu.*”

Cer iertare, iubitelui *cetitoriu*, pentru cărarea aparent ocolitoare pe care am străbătut-o, dar s-a înțeles că dorința mea a fost, și bineînțeles că este, să scot la lumină adevărul subjugat deprinderilor fundamentale ale lui *Doru Scărlătescu: gândește, chibzuiește, judecă*. Și chiar dacă o asemenea obișnuință a început să pălească în vremurile contemporane, nu înseamnă că și rădăcinile ei s-au ofilit. Universitarul Scărlătescu este chezașia revenirii la... Primăvara așteptată de Oameni! Opera științifică a Domniei-Sale e peremptorie, fiindcă se sprijină pe o cercetare nu numai de durată, dar, etalându-și permanența, și-a manifestat consistența mărturisit anticanonice.

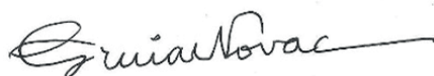
Fără să insist asupra întregului, o să amintesc doar excepționala carte din 2018, editată de Junimea din Iași, *Eminescu și ispitele eminescologiei*. Este un tom, pentru cei bine intenționați, indispensabil, fiindcă are (și) valoarea unui cod, a unui îndreptar în ceea ce, îndeobște, numim, cu o titulatură largă, eminescologie. Consistența celor 418 pagini stau, fără nicio mirare din partea celor care-l cunosc, bine, pe autor, sub patrafirul pur al unei modestii funciare, semn al aleșilor cu vertebralitate intactă. „*Ne-am găsit și noi, precum căutătorii crăiești din poveste, să batem drumurile, cu proba fragilă a verității la purtător, pantoful de sticlă al Cenușăresei...*” (din Cuvânt înainte).

Dar promisesem, pentru drumul nostru, o cale mai scurtă. Oricum, *quod scripsi, scripsi!*...

D-l *Doru Scărlătescu* este un Om întreg, fiindcă, de când îl știu, CARTEA este singura lui politică. De aceea, n-a cunoscut intriga și n-a practicat trădarea. A amendat mediocritatea în durată continuată și, ca firească repercusiune, a dezavuat infatuarea. Muncile sale au fost calificate în toate circumstanțele, numai așa explicându-ne, noi, scrupulozitatea în serioasele lui practici în cercetare. A făcut carieră universitară, fără nici o tendință de parvenire, modelul dascălului studenților filologi mai stăpânind încă prin unele săli de curs...

...Fiindcă *Doru Scărlătescu* n-a fost „calif de-o zi” și pentru că, vorba lui Ovidiu (*Tristiile*), „*Quod tentabam scribere, versus erat*”, tot ceea ce scrie înseamnă seriozitate și valoare.

Ce mi-a spus, odată, Doru? „*Te hominem esse memento!*” Adu-ți aminte că ești om! N-am uitat, Bătrâne!

POEZIA NATURII

În versiunea mai evoluată, din 1877, *Codru și salon*, Eminescu reia acest... (1), al inițierii în... (2)... (5) și misterioasă a firii... (3-I; nom.) e învăluit în vrajă de mit și de... (3-II): „Mama-i știa atâtea povești, pe câte fuse/ Torsese în viață... deci ea l-au învățat/ Să talmăcească semne și-a păsărilor spuse/ Și murmură cuvinte a râului curat...”.

Următoarele două strofe aduc în prim plan un... (1) adiacent al... (4; nom.), cu bătaie lungă în opera poetică eminesciană. [...] În *Codru și salon* Eminescu „denunță” forțele, fățișe și... (10-II; sg.), totodată, care prezidează la nașterea Poetului. [...]

În cunoscutul *Freamăt de codru* așezat de Alain Guillemmou mai presus de *Herbstklage* cu temă asemănătoare a lui... (4; sg.)”.

De remarcat că o versiune anterioară a poeziei publicate în „Convorbiri literare” din 1879, reprezintă o variațiune pe tema comunicării cu natura și era lipsită de „cuplajul” episodului... (8). Pătrunderea „...” (4; nom.) face posibil și dialogul din *Revedere* și *Ce te legeni. Același cadru*... (9), cu reflexe din direcția unor practici... (10-I; sg.) și ezoterice, îl găsim în *Povestea teiului, Crăiasa din povești*,... (11; 2 cuv.).

	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I						■					
2	■										■
3							■				
4		■								■	
5			■			■					
6				■			■		■		
7					■						■
8	■							■			
9										■	
10						■					
11					■						

Celelalte definiții: **1)** A păși drumul. **5)** Tras pe dreapta! – Seleniu (simbol). **6)** Scriitorul rus Tolstoi – Primii în sport! – Radu Rosetti. **7)** Frecventează școala. **8)** A nu se mișca. **11)** Viteaz.

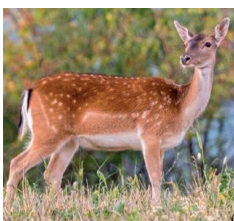
VERTICAL: **1)** Pufos – Pseudonimul ziaristului bănățean Avram Imbroane. **2)** La un mosor! – Lunar. **3)** Localitate în Finlanda – Belciug de lacăt. **4)** Mare de tot – Închinat divinității. **5)** lute ca vântul – Mișcare necontrolată. **6)** Stau la motel! – A îndoi hârtia. **7)** Ana Toma – Lidia Ghica – „... și Andromache”, postumă de Mihai Eminescu. **8)** Tetină – Nume de fată. **9)** La domiciliu – Conducător scit. **10)** Taler – Dorit – Nota 6. **11)** Țesătură de mătase care face ape – Capabili.

Dicționar: IMB, OSO, TEMI, OTE.

TITLU

(Criptografie cu incastru anagramată:

$$3 + 5 + 5 + 5 = 4, 8, 2, XXXNX)$$

MUZA POETULUI

(Biverb meta-anagramat:

$$9 + XXGX = 8, 5)$$

M

CARTE DE VIZITĂ

(9; 8-1; 4)

Doina ZAMFIR
Doina MARCUS

Titlurile a trei postume.

MAI AM UN SINGUR DOR

Această... (1-I) a regăsirii naturi și, totodată, a recâștigării înțeleșului și-a recuperării de... (1-II) a omului, nu e totuși... (2) pierdută; o găsim exprimată, la modul... (4) – cum bine s-a observat – în... (3; nom.) *Mai am un singur ...* (8-I), în care Eminescu „învață a muri”, acum, sub aceeași caldă „...” (6) a firii și sub lumina aceluiași zodii care i-au vegheat începuturile.

Cu poezia *Mai am un singur...* (8-II) (și variantele ei) putem deschide, însă, un capitol nou, al funcțiilor *simbolice*, în direcția... (7; nom.) specific, *emblematic*, ale peisajului eminescian. Păduri cu „umbră de cetini” și tei singuratici, dealuri și munți răsunând de tălângi și „cântare de buciom”, „marea aspră”, cu „brațe de valuri” și stânci, „blânde căderi” de izvoare, „... (8-II; nom.) senin”, cu „... (9) de foc” și... (10-I) „atotștiutoare”, acestea sunt (10-III), în repertoriul poetic eminescian, „indici” ai patriei, necesari „localizării” ei, pe continent și, dacă vrem, în Univers. ! (10-II)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1						■				
2	■									
3			■							■
4									■	
5					■			■		
6	■			■						
7						■				
8			■				■			
9		■								
10					■			■		

Celelalte definiții: **3)** Angela Manea. **5)** A țipa – Eugen Lovinescu – Tei! **6)** Ana Aslan. **7)** Piele groasă de bovine din care se fac fețe de încălțăminte. **8)** A oferi.

VERTICAL: **1)** Imediat (pop.) – Consilier municipal. **2)** Privită cu plăcere. **3)** Nina Enache – Compozitor român (Tiberiu) – Lidia Neacșu. **4)** Cunoscută editură bârlădeană – Localitate în Nigeria. **5)** Torent în Arabia Saudită – Prefix pentru „a roade”. **6)** Istoric român (Vasile) – Rumegetor nordic. **7)** Semne imprimare – A exista. **8)** Dezertorul dintr-o nuvelă scrisă de Liviu Rebreanu – A transporta. **9)** Finalul unei pisanii! – Întregi. **10)** Timp istoric – Rocă sedimentară.

Dicționar: ODUA, AILI, PSOC, NIE.

ARITMOGRILĂ

	1	2	3	4
1	14	13	12	1
2	16	15	8	3
3	6	5	4	10
4	11	9	7	2

VERTICAL:

- 1) Bară de fier sau de lemn.
- 2) Țigani.
- 3) „Râu, apă”, în toponimia bureată (Rusia).
- 4) Înfățișare umană.

1-16: Titlul poeziei apărută în volumul din 1884, p. 179, pusă pe note de compozitorii George Mugur Crețu, George Popescu, Guilelm Șorban ș.a.: 3, 2, 2, 6, 3.

ORIZONTAL:

- 1) Cale de străbătut.
- 2) A se îmbujora la față.
- 3) Omenesc.
- 4) Nume de fată.

TITLURI

(Biverb meta-anagramat: $8+6 =$
 $XXXXXXCX + XXXGXX = 6, 8$)

R

U

Mihai

Mihai

(Triverb cu incastru anagramat:
 $10 + 4 = 4 + NXXXX + 6$)

George

Brad

LA MIJLOC DE CODRU

Lumea reflectată în... (1-I; sg.) e adevărată... (1-II; pl.) în poezia eminesciană, începând cu fluentele versuri de la 16 ani: „În... (9-II; nom.) cel verde și lin/ Răstrânge-se cerul senin...” (*Frumoasă-I*) și terminând cu tulburătoarele – prin transparență,... (2) și echilibru – versuri din ultimul an de luciditate: „Legându-se în unde/ În adâncu-i se pătrunde/ Și de lună și de... (3-I)...”. Sub aparenta ei gratuitate, mica bijuterie *La mijloc de codru* ascunde un... (3-II) de artă... (4; pl.), maiorescian. Parcă-l auzim pe nordicul... (5), adresându-se în Walhalla sa oceanică, Poetului: „în seninul,/ În liniștea... (6) sufletească,/ Acolo vei găsi adevărata, Unica frumusețe...”. Creația eminesciană se deschide ! (7-II) și se închide, astfel, aproape programatic, cu motivul ogindirii. Răstrântă în limpezimile... (1-I; nom.), lumea... (7-I; masc.) apare sublimată, purificată... (8; nom.) de catharsis e implicit. Explicit, el e formulat într-o poezie din aceeași grea... (9-I), 1883: „Și dacă stele bat în... (9-I). Adâncu-i luminându-l/ E ca durerea mea s-o mpac/ Înșeninându-mi gândul” (*Și dacă...*). [...] Mai apăsată e, însă, ideea simbiozei romantice *lume*-... (10-I). În variantele... (10-II; nom.) îl descoperim

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1				■							
2								■			
3					■						
4	■								■		
5			■			■					
6				■							■
7					■				■		
8		■				■				■	
9					■		■				
10				■							
11			■								
12				■						■	

pe Eminescu oscilând între... (11; pl.; nom.) mitologice – Grecia e o Afrodită întrupată din... (12) mării – și cea a imaginii poetice preferate: „Și privim Grecia-n marea-i.../ Ca un... (10-I) ea ne apare-n-al gândurilor amurg”. În această constantă poetică eminesciană bănuim, intenția, chiar latentă, a închegării unui concept al universului artistic.

Celelalte definiții: 2) Sufix pentru „calitate”. 4) Lidia Alexiu. 5) Întrebare – A locui. 6) Aeroport din SUA (cod) 7) Debutul lui Eminescu! – Cant! 8) Cap în Spania! 11) Eugenia Stancu. 12) Parte dintr-o piesă de teatru.

VERTICAL: 1) Localitate în Norvegia – Cadrul în care se fixează geamurile. 2) Transformări progresive – Vârf de munte. 3) Localitate în Libia – Nărtos. 4) Urbe – Scriitor polonez (1909-1966). 5) Cinstită – Sat în județul Mureș. 6) Prefix pentru doi – Osul parului – „Institutul de Neurologie și Psihiatrie” (siglă). 7) Căpetenie arabă – Andrei Mureșanu – Poezie de Tudor Arghezi. 8) Eroul unei nuvele de Mihai Eminescu – Creangă. 9) „Mare”, în toponimia germană – Doina Cozma – Apa minerală neacidulată. 10) Om din Peninsula – Prietenul francez. 11) Localitate în Rusia – Mecanismul ceasornicului.

Dicționar: ETE, ESN, AAS, AMAL, LEC, HOȚU, SEE.

ARITMOGRILĂ

	1	2	3	4	5	6
1	1	8	9	16	17	24
2	2	7	10	15	18	23
3	3	6	11	14	19	22
4	4	5	12	13	20	21

ORIZONTAL: 1) Cântec de leagăn – Stâlp de lavă solidificată. 2) Poeta Cassian – 11 la romani. 3) Petre Pandrea – Aeroport din Columbia (cod) – Estet! 4) „Atlasul Lingvistic Român” (abr.) – Revoluționar haitian (Vincent).

VERTICAL: 1) „United Nations Postal Administration” (siglă). 2) „Asociația Națională a Tașilor din România” (siglă). 4) Două localități din Laos. 5) Fost – Emil Gîrleanu. 6) Legături de 20 de fuoare (reg.).

Dicționar: TME, OGE, NAMO.

De la 1 – 24: Aprecierea făcută de George Muntean despre volumul „Opera lui Mihai Eminescu” a lui G. Călinescu: 2, 9, 5, 8.

MELANCOLIE

[...] Într-un sens invers... (1; nom.) funcționează în *Melancolie* unde viața proprie e gândită în... (2) de peisaje: o lume învăluită în lițoliu de doliu, acoperind deopotrivă cerul și pământul. Fiecare... (3), apoi, al „bisericii ruină” are, simetric, un corespondent de natură existențială, indicat,... (4), prin reiterare lexicală, în partea a doua a poemului. [...]

Poezia *Melancolie* este desprinsă, după un... (8) al poetului, dintr-o alcătuire mai amplă, a unei încercări dramatice,... (7), în care... (1; nom.) era limpede enunțată: „...Biseriçuța sântă/ În care nu preoții ci vânt și cobe cântă/ E sufletu-mi/ În el... (5) șterse cu fețele pătate/ Sunt visurile mândre ce le-am avut odată/... (10-II; nom.) de pală rază-ncins/ E... (9-II) mea... (10-I; masc.), încinsă de durere./ Vergina care moartă stă-ntinsă în tăcere ! (9-I)/ E-amorul ce îl simt eu/ E... (10-I; nom.) meu amor”.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2								■			
3			■								■
4		■									
5							■			■	
6	■					■					
7					■			■			
8				■							■
9			■						■		
10						■					

Celelalte definiții: **2)** Luna iulie (abr.). **3)** Stropit cu apă. **5)** Vasile Alecsandri. **6)** Înștiințare. **7)** Olga Zamfir – Familie de albine. **8)** Lichide – Deprindere individuală. **9)** Din „Melancolie”!

VERTICAL: **1)** „Casele albinelor” – Înfrângere categorică la jocul de table. **2)** Curs de apă în deșert – Navă de comerț cu pânze având o viteză foarte mare. **3)** Bere de Brăila! – Oraș în Portugalia. **4)** Compozitor ceh, autorul operei „Mireasa vândută” (1824-1884) – Ion Scurtu. **5)** Pârloagă – Acont final! **6)** Verighete – Fluviu în Rusia asiatică. **7)** Localitate în insula Cipru – Turtă din aluat nedospit. **8)** „European Society of Veterinary Neurology” (siglă) – Bidiviu. **9)** Plante medicinale cu flori roșii sau albe (reg.). **10)** Soi de ardei (pl.) – Estetician, a scris „Introducere în miracolul eminescian” (Constantin). **11)** Eugen Lovinescu – A lectura – Olga Rusu.

Dictionar: ONT, TIMI.

SĂRITURA CALULUI

E	E	E	R	I	A	T
I	U	M	M	C	I	N
T	R	I		M	A	R
T	B	O		T	E	I
E	S	A	Â	R	E	L
U	N	U	I	E	Ș	S
E	T	S	E	C	L	L

Afirmația făcută de Tudor Vianu, referindu-se la antumele Poetului în volumul „Eminescu” din 1965.

TITLURI

(Rebo metagramă anagramată:
6 + XXXT = XXXXXXXLXX)

(Carte de vizită meta-anagramată:
14; U = I)

Florica STELARU

O postumă.

SARA PE DEAL

O modalitate poetică de ilustrare a relației intime... (1; 2 cuv.), este aceea a juxtapunerii, întâlnită în *Sara pe deal*: „... (3-I) pe cer trece-așa sfântă și clară/ Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară...”... (2-I; nom.) este aici în concordanță deplină cu visul de fericire al poetului. Delimitarea în spațiu (dealul,... (2-II; nom.), salcâmul (10-I) și deschiderea cosmică (... (3-I), stelele, norii) dau adevăratele dimensiuni și coordonate ale sentimentului: cald, familiar, aproape banal, integrat ritualului rural cotidian: solemn, unic și irepetabil, un miracol, asemenea nașterii stelelor pe firmament. Semnificațiile poemului le depășesc pe acelea ale unui moment de iubire. Citit în paralel cu sonetul *Veneției*, el trimite, ca și acesta, la o convertire, în forma spațiale a... (6; nom.). Acolo asistăm la o „înghețare” a... (6; nom.) istoric. Sinistru,... (4; 2 cuv.) enunță acest adevăr în... (9) implacabilă. Aici, venind de departe, din trans-istoric,... (6; nom.) e viu,... (10-II), insinuant, ocrotitor. Oamenii care „vin de la câmp” se cufundă în el ca într-o... (7) care-i absoarbe, pentru a-i reda înnoiți... (8-I; nom.). Clopotul *vechi*,... (8-II; nom.) *vechi*, *vechiul* salcâm (10-I) guvernează acest ceremonial al permanentei reînnoiri. Participând la el, poetul are sentimentul infinitului în chiar finitatea existenței sale. El n-are nevoie să ceară de la demiurg „o oră de iubire”. Clipa sa de noroc concentrează în ea bogăția... (8-I; nom.). Căci... (2-II; nom.) din *Sara pe deal* e... (2-II; nom.) unde s-a născut veșnica lui... (3-II).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									■	
2							■			
3					■					
4	■								■	
5			■			■				
6		■					■			■
7				■				■		
8						■				
9			■							
10					■					

Celelalte definiții: **5)** Gheorghe Eminovici – Tudor Oancea – Față. **6)** Iosif Vulcan. **7)** A se ivi – Eugen Deutsch. **9)** Doine!

VERTICAL: **1)** „Ornitoză-Psitacoză-Limfogradulomatoză” (abr. med.) – Unitate monetară a Ucrainei. **2)** Râu în Franța – Tencuială (înv.). **3)** Nume feminin – Îți aparține. **4)** Vechi stat pe teritoriul Coastei de Aur (Africa) – Tinctură (abr.). **5)** În atac! – Deal în Vrancea ce domină valea râului Șușița. **6)** Cuiul de lemn de care se sprijină și se leagă vâsla unei lotci (reg.) – Paul Popescu – Doinea Florea. **7)** „Limba Română Contemporană” (abr.) – Nu acesta. **8)** Cărturar moldovean (Gheorghe) – Zeu asiro-babilonian. **9)** Argint (simbol) – Comună în apropiere de Bârlad. **10)** Indicator de hotar – Bunic (reg.).

Dictionar: TINC, UJBA, ANU, DEAD.

CRİPTOGRAMĂ

→	A	C	I	N	T	R	O	C	A
C	I	T	Î	O	Ă	R	U	R	R
E	I	I	V	C	A	R	E	C	I
T	R	Ă	A	Ș	T	A	S	S	E
O	R	I	I	N	F	T	Ă:	N	R
Ă	Ș	P	E	O	S	T	I	I	I.

Rosa del Conte, profesoară și cercetătoare italiană, a publicat în 1963, la Modena, cartea *Mihai Eminescu o dell' Assoluto* (Eminescu sau despre Absolut). Versiunea în limba română a apărut la Cluj-Napoca, în 1990, în traducerea lui Marian Papahagi, autorul prefetei. Se va afla cui se adresează autoarea în *Dedicație*.

TITLU

(Triverb eliptic
anagramat:

6 + (5) = 4, 2, 4)

George Emil

Teodora

SUNETUL MUZICII

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2									■	
3			■							
4						■				
5				■			■			
6		■						■		
7	■				■					
8										■
9							■		■	
10				■		■				
11			■							

Ultima piesă a tripticului... (1) din 1879, *Când însuși glasul...*, este, fără îndoială, cea mai realizată artisticeste, ea încununând travaliul stăruitor al lui... (2), prin bogăția de sensuri și semnificații, dar, în primul rând, prin melodicitate și... (3), relevate, deopotrivă, de contemporanii poetului, ca Mite Kremnitz, prima sa traducătoare în limba germană: „Vraja cuvântului în versurile sale muzicale mă îmbăta... Îmi recitam adesea «Răsați din... (4-I) vremilor încoace...», și de exegeții săi de mai târziu, începând cu Perpessicius: „ce mai muzical și mai bogat în elemente sugestive...”.

Poezia se situează de la început sub... (4-II; nom.) orfic al cântecului, componentă și expresie a ființei, potențând-o și mediindu-i aventura în transcendent: „Când însuși glasul gândurilor tace,/ Mă-ngână cântul unei dulci evlavii –/ *Atunci te chem...*”. Primele versuri reprezintă, astfel, nu numai un început inspirat al sonetului, ci și o veritabilă... (6) de lectură pentru o mare parte a liricii eminesciene. [...]

Departate de a se reduce la simpla cursivitate și contabilitate, comune romanței, în favoarea publicului larg, prin... (7; nom.) nemijlocit la... (4-II), muzicalitatea, ca... (8) definitorie a versului eminescian, e de natură

interioară, profundă, subtilă, însoțind, dar, adesea, depășind, fără a-l aboli, complexul semantic al cuvântului. Iată, în sonetul pe care-l discutăm, chiar versurile care... (9) muzica o și evocă, prin extraordinara lor performanță eufonică, realizată printr-un sistem savant, complicat, rafinat de consonanțe și disonanțe, producând... (10; sg.) și reverberații de un inegalabil efect artistic. Ideea semnificată, a cântecului cu dimensiune interioară a ființei, se acordă, la nivelul semnificantului, cu marea frecvență a vocalelor... (11).

Celelalte definiții: 3) La fel. 5) „Reumatism articular acut” (abr. med.) – Sorin Vlaicu – Insulă scoțiană. 6) Om sucit! 7) Acela. 10) Posesiv. 11) Cupeu!

VERTICAL: 1) Unealtă de cioplit – Vreme. 2) Poezie de Mihai Eminescu (2 cuv.) – Coviltir (reg.). 3) Nicolae Iorga – Prăjitură cu nuci sau migdale și miere sau sirop de zahăr. 4) „European Network Against Racism” (siglă) – Ued în Kenya. 5) Forme de relief – Boabă de strugure. 6) Sufix pentru „sistem” – Existență. 7) Extras – Primele ecuații! – Emilia Hâncu. 8) Cale de acces în munte – A se minuna. 9) Capătul ciubucului prin care se trage fumul – Ciolan. 10) Rămuros – Poezie Tudor Arghezi (2 cuv.).

Dicționar: LAG, HASO, ECU, NU E.

TITLURI

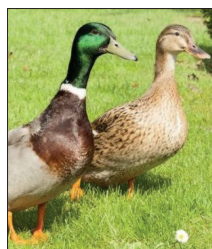
(Biverb meta-anagramat: 3 + 7 + XXXEX = 9, 6)

M

(Rebo meta-anagramat:
4 + XXOXXX = 10)

S

(Dublă metagramă anagramată:
XXXXLX CXXXX = 11)

G T

ODĂ

(ÎN METRU ANTIC)

Dintre poeții europeni moderni, aflat la... (1) dintre romantici și simbolişti, Eminescu încearcă și el o... (2) literară a fascinantului... (3-I) al reînvierii, pus, cum am văzut, în relație cu destinul propriu în *Odă*, dar tratat, în aceeași epocă bucureșteană, și ca pe o... (3-II) cvasi-autonomă, tinzând să capete, forma expresivă a unui... (4-I): *Un...* (10-II) *e-o pasăre-n vechime*. O primă versiune, cuprinzând doar... (5), propune o identificare a vechii „păsări măiastre”, cu familiarul, pentru poetul nostru, *archeus*:

„Aș vrea să fiu ca pasărea aceea
Ca... (10-II), care arde blând în ... (6)
Perind în vânt ca gândul care zboară
Ca un suspin, ca unda, ca scânteia.

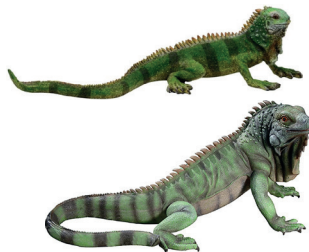
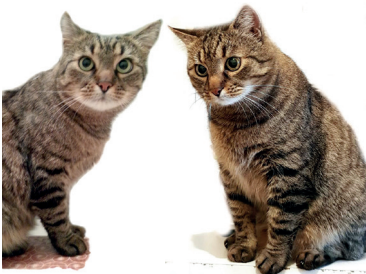
Dar din... (4-II) reînvie... (7)
Minune scump-a... (10-I; nom.) acesteia
El moare... (9-II), în forma-i, dar ideea
Chiar și de vrea nu poate să mai moară”.

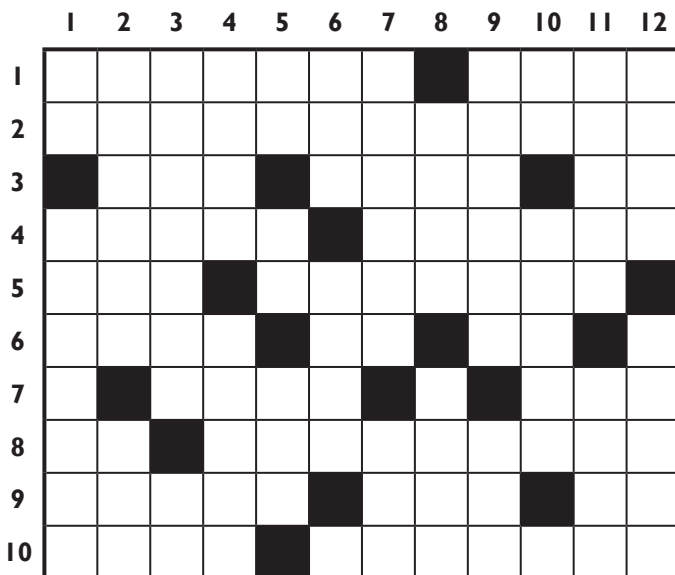
Nu este aici singurul loc unde pasărea antică este ridicată la rang de principiu... (8). O linie identică de gândire o găsim într-una din primele versiuni ale *Odei*: „Căci... (9-I; sg.) sunt ale... (10-I; nom.) toate/ Căci se nasc, mor tot pieritoare forme/ Dar cu toatele au înăuntru viața/ Paseri... (10-II).

TITLURI

(Criptografie meta-anagramată: 6 + 6 + XXU = 2, 2,-7; 4)

D

Celelalte definiții: **1)** Perdea la geam. **3)** Aurora Dima. **5)** Eroină din „Ion” al lui Liviu Rebreanu. **6)** Cap de leu! – Radu Tudoran. **7)** Sau. **8)** Coada balenei! **9)** Deasupra.

VERTICAL: **1)** Grigore Vieru – Folosit la spălat (dim.). **2)** Nume feminin – Avantaj. **3)** Mângâieri – Emil Manu. **4)** Calificative – Familia broaștelor. **5)** Ion Roșu – Toma Caragiu – Canal american de televiziune (siglă). **6)** Titlu scurt! – Cortegiu. **7)** Stări psihice – Râu în Slovacia. **8)** Localitate în Italia – Prefix cu sensul „mijlociu”. **9)** Sistem de antenă roditoare – Personificarea soarelui la egipteni (mit.). **10)** Cap de taur! – Gras. **11)** Centre urbane – A jefui. **12)** A descrie – Rocă foarte dură.

Dicționar: VAH, IMER, MEZO, RIE.

POSTUMĂ

(Triverb cu intars anagramat: 4 + 5 + 4 = XXXXXXN XX XXDXXX)

URÂT ȘI SĂRĂCIE

Și iată, acum, ca un... (1-I) firesc, în creația artistică, aceste versuri dintr-o poezie postumă, *Urât și sărăcie*, din aceeași... (2) (1879), reluând încercarea de descifrare a „... (10-I; sg.) marii... (3-I; sg.):

„...acea... (3-I) adâncă și curată
Care în viață vine o dată, num-o dată,
Acea... (6-II) sete ce-o au dupăodată
Doi oameni ce-și pierdură privirea una-ntr-altă
Acel... (3-II) atât de nemărginit, de sfânt,
Cum nu mai e nimic în cer și pe pământ,
Acea înamorare de... (10-II) ce e al ei,
De-un zâmbet, de-un tremur al gingașei femei,
Când pentru o privire dai viață, dai... (4-II),
Când lumea-ți este neagră de nu ești la un loc
Cu ea...”

După un... (5) atât de frecvent la Eminescu, o serie de motive de aici „migrează” în alte texte, cum este *Te duci*, asociat, alături de *Atât de fragedă*, numelui... (7; nom.) Kremnitz:... (3-I; nom.) e un cutremur al ființei, marcând-o definitiv. [...]

Din *Nu mă înțelegi*: „Azi când a mea... (3-I) e-atâta de curată/ Ca... (8-I; nom.) de care tu ești împresurată./ Ca setea cea... (6) ce-o au dupăolaltă/ Lumina de-ntunec și marmura de daltă...” Și iată, în continuare ! (4-I),... (8-II) din scrisoarea ! (1-II) citată către Veronica:

„Când dorul meu e-atâta de adânc și-atât de sfânt
Cum nu mai e nimic în cer și pe pământ,
Când e o-namorare de... (10-II) ce e al tău,
De-un zâmbet, de-un cutremur, de bine și de rău,
Când ești... (10-I)... (11) a vieții mele-ntregi...”

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1								■			
2		■				■					
3							■				
4			■						■		
5	■							■			
6				■							■
7					■					■	
8							■				
9		■					■				
10	■							■			
11					■						

Celelalte definiții: **2)** „I” consonantic. **4)** Para! **5)** Poftă de joc la copii (reg.). **6)** Lichid. **7)** „Dies...”, poezie de G. Bacovia. **9)** Râu în Elveția – Suflare de vânt. **11)** Manieră personală.

VERTICAL: **1)** Fără goluri – Prefix pentru „împreună”. **2)** Cartea lui Thomas Morus – Eugen Todoran. **3)** „Nimic”, în argoul francez – Moși. **4)** A cânta din fluiet – Smalț. **5)** Groaznic – Unitate de măsură a energiei. **6)** Un rătăcit – Notă muzicală. **7)** Pe tine – Cioban – În zadar. **8)** Sugerează rapiditatea unei mișcări – Joc popular bihorean. **9)** Băutură alcoolică – Scriere nouă. **10)** Imaginea unui sfânt – Zeul dragostei (mit.). **11)** Nevoiaș – Existențe.

Dicționar: IOT, IRAE, AAR, AMFO, NIB, RAIU

SĂRITURA CALULUI

D	N	E	I
M	Ș	U	E
M	Z	O	U

Pornind din caseta rasterată și urmând mersul calului de la jocul de șah, veți afla titlul unei postume datată 1873: 8, 2, 2.

ORICARE CAP ÎNGUST

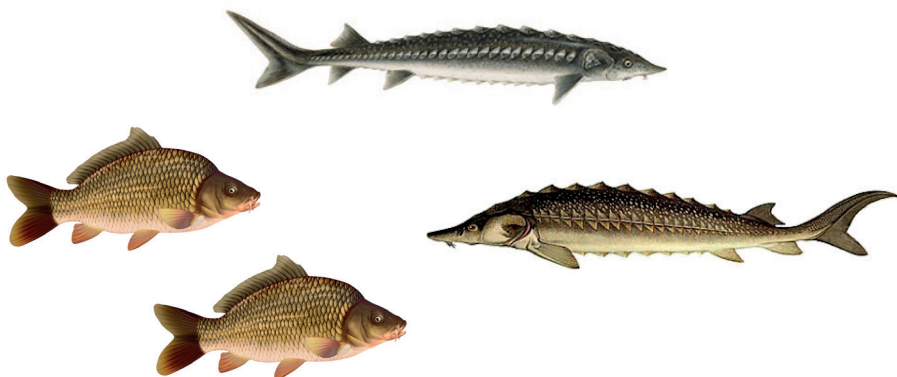
Din acest punct de vedere, două sonete-cheie ale... (10; pl.; nom.) „...” (1-I) din jurul lui 1876 (1-II), la fel de importante ca și acelea selectate, pentru... (2; nom.) sa, de Titu Maiorescu, ni se par a fi cel intitulat *De ce mă-ndrept ș-acum*, urmat, îndeaproape, în accentele sale... (3-I)-polemice, dar cu o mai mare disponibilitate de generalizare, de nu... (3-II): *Oricare cap îngust*. Analizându-le împreună, nu facem decât să urmăim sugestia lui Perpessicius, care, în notele la monumentală sa... (2), opina că... (4; nom.) genezei și evoluției lor „trebuie să meargă mână în mână”.

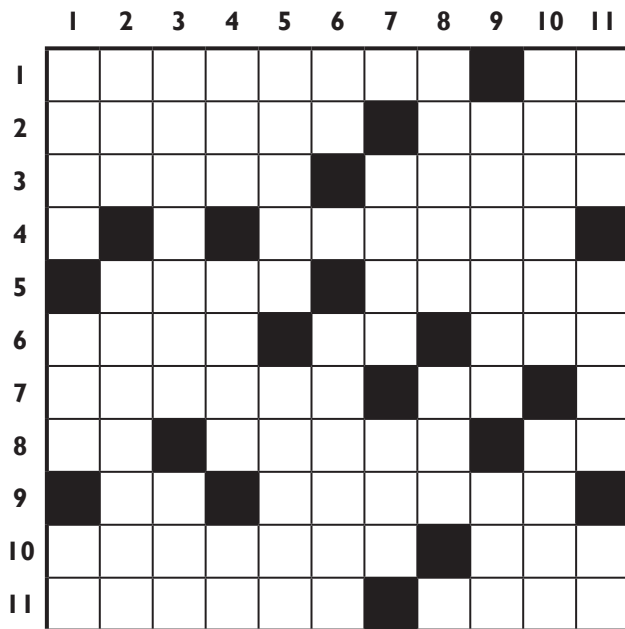
În primul sonet, poetul atribuie iubitei, pe lângă rolul, în exclusivitate, de... (5) inspiratoare: „De ce mă-ndrept ș-acum spre ține iarăși?” Căci fără de tine n-am de spus nimică...”, calitatea de... (7; fem.) în confruntarea sa cu „lumea cea comună”, privită cu superioară detașare: „Și azi nu-mi pasă lumea ce-o să zică/ De-acest poem în contră-mi spre ocară-și./ De grija ei un fir de păr nu-mi pică...”, și de arbitru, singurul competent, al performanței sale poetice: „Părerea ta,... (8-I) și blond tovarăș./ De ea mă bucur și de ea mi-e frică”. Sonetul următor menține și întărește această investiție, adăugându-i o... (11-II) satirică, la adresa falselor glorii contemporane, pe care o regăsim în *Ai noștri...* (9) sau în bogatul... (10; pl.) dedicat lui Dimitrie Petrino (8-II): *Oricare cap îngust un geniu pară-și./ Cu versuri, grele de cuprins, să placă/ Și, cum dorește, zgomot mare facă./... (11-I) de lauri de la plebe ceară-și/ Ci... (5) mea cu sine se împacă...*

SONETUL

(Triverb meta-anagramat: 4 + 5 + XXXEXXX = 7, 3, 6)

O

Celelalte definiții: **2)** Armate. **5)** Linii de desen. **6)** „Tennessee Institute for Responsible Government” (siglă) – Călin Oancea – Prima bătaie a ceasului. **7)** Aurel Ignat. **8)** Întrebare. **9)** Nicolae Frunză. **10)** În felul acesta.

VERTICAL: **1)** Punct cardinal – Bastonul de la biliard – 200 la romani. **2)** Oraș în Olanda – O mie de ani. **3)** Locuri de dans – „Fundatia «Copii noștri»” (siglă). **4)** Prefix pentru ureche – Desiș (reg.) – În plus! **5)** Acoperită cu zăpadă – Iarba-dracului. **6)** Cămașă rustică – Divinității misterioase din Asia Mică. **7)** Prefix pe roți – Inițial... inițial! **8)** Pictor german (sec. XX) – Bune la cusut. **9)** Cunoscuți – Editură bucureșteană. **10)** Avantaje – Abreviere pe rețete medicale pentru „distilată”. **11)** Fluviu african – „International Commission for Radiological Protection” (siglă) – Aspră pe margini!

Dicționar: EDE, ZGAI, INI, RAO.

TITLURI

(Biverb reflexiv: 7; 9)

$$O : Z = R \text{ ii } \frac{L}{R}$$

TITLU

	A	C			E			
1		20	19	26		31		25
2		18	12	8				30
3		33				28	17	
4		21	16				15	
5						1	2	3
6			10					11
7		22	23	4		14		29
8		5	6	21		13		32
9		9		7			27	
	B	D			F			

1) Parul cu oalele atârinate. 2) Încântări – Cap de hienă! 3) Acceptarea unui rău fără împotrivire. 4) Catapeteasmă. 5) Persoană neajutorată. 6) Edificiu cu patru coloane la fațadă. 7) Mici monede ce circulă prin Europa. 8) 50 la romani – Îmbrăcat îngrijit. 9) Insectă cu corpul subțire și moale, care trăiește puțin timp.

A – B, C – D, E – F: Titlul prozei scrisă de Mihai Eminescu și dat de G. Călinescu; este o schiță caracteriologică realizată în spirit satiric. „*Cele mai mari merite ale părintelui, părerea istoricului literar, erau că deprinsese a fi prost și bețiv.*”

PERSONAJE

De la 1 – 7: „*Băiat cu multă ambiție, fecior de popă, cam prostuț, nu-i vorbă, de-ți știa crezul pe de rost*” ocupa postul onorific de palamar (Parpalac);

8 – 14: Moș Fedeleş, pădurarul, căruia glasul părintelui l-a impresionat puternic, ca și pe văcarul satului: „... *dar groaznic mai urlă popa nostru... când popa urlă, în biserică tencuiala cade de pe pereți*”;

15 – 20: „Mărinimosul” Zurgălău, care împreună cu „*viteazul Mitruță Buruiană și înțeleptul Ftoma lui Culbec*”, împreună cu „*teribilul Dămian Cușmălungă*” ș.a., au dat foc bisericii;

21 – 25: Un alt personaj, „*adunător de berbeci*”;

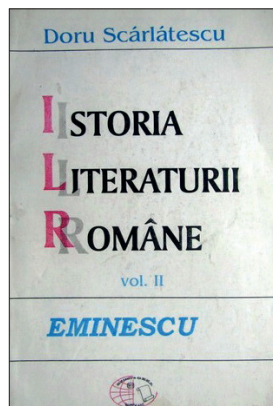
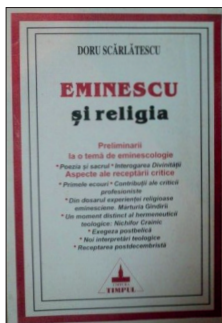
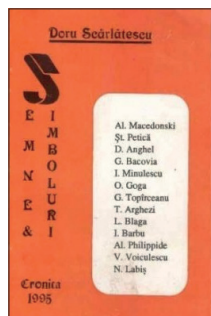
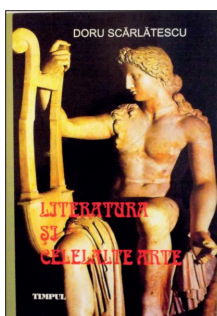
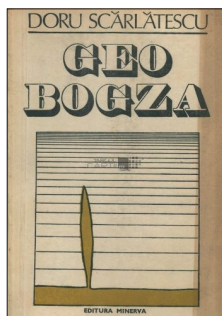
26 – 33: Acestuia popa îi spune să tragă clopotul, să vestească focul de la biserică, iar „*eu alerg la crâșmă să chem oamenii*” ca să stingă focul.

DEZLEGĂRILE:

P.4: MOTIV, ABATE, SEMIOTICA, MOMENT, BASM, O, ÎNȚELES, O, AS, SE, GRAVA, LEV, SP, O, RR, ELEV, LENAU, EROTIC, STA, INITIATIC, P, MAGIC, OCULT, BRAV, O RAMAI. **P.5:** *Titlu:* CÂND CRIVĂȚUL CU IARNA (cal + ciută + nurcă + vidră). *Muza Poetului:* VERONICA MICLE (clavecine + orgi). *Carte de vizită:* MIRADONIZ, FRUMOASĂ-I, CÂND. **P.6:** SANSĂ, SINE, DEFINITIV, AM, ELEGIE, MIORITIC, P, URLA, EL, TI, AA, PAIDEE, ETHOS, IUFT, DA, DOR, CER, I, LUCEFERI, LUNA, NI, IS. **P.7:** *Aritmogrilă:* DRUM, ROSI, UMAN, GINA: MAI AM UN SINGUR DOR. *Titluri:* ANDREI MUREȘANU (Eminescu + Drăgan); PRIN NOPTI TĂCUTE (Topîrceanu + Pitt). **P.8:** APA, OBSESII, ARMONIE, ETE, SOARE, IDEAL, CLASICI, LA, CE, STA, ODIN, ESN, ADANCA, REAL, EMI, NT, C, SENS, SP, I, EPOCA, H, LAC, VIS, DIORAMA, ES, TENTATII, ACT, SPUMA, T. **P.9:** *Aritmogrilă:* UTA, NEC, NINA, XI, PP, TME, T, ALR, OGE: UN PALPITANT ROMAN EXEGETIC. **P.10:** SUBSTITUTIE, TERMENI, IUL, UD, ELEMENT, P, STILISTIC, ICOANE, VA, I, LUNA, ANUNT, MIRA, OZ, ROI, APE, OBICEI, RE, INIMA, CO, TRIST, ALTAR. **P.11:** *Săritura calului:* EMINESCU ESTE MARELE SUBIECT AL LITERATURII ROMÂNEȘTI. *Titluri:* MELANCOLIE (cămile + enot). *Carte de vizită:* CRISTALOGRAFIE. **P.12:** OM NATURA, S, PEISAJ, SAT, LUNA, BLAGA, SAN MARC, L, GE, TO, CHIP, R, TIMP, IV, ITI, APA, ED, VIETI, CASE, NN, CADENTA, ACAT, FLUID. **P.13:** *Criptogramă:* ACEI CITITORI ÎN TOVĂRĂȘIA CĂRORA ȘI PENTRU CARE A FOST SCRISĂ: TINERII. *Titlu:* SARA PE DEAL (Palade + Mareș). **P.14:** SONETISTIC, EMINESCU, R, CA, ARMONIE, UMBRA, SEMN, RAA, SV, LAG, E, CHEIE, MO, ALA, ACCES, TRASATURA, INVOCA, U, N, MEA, I, ECOU, PU, INCHISE. **P.15:** *Titluri:* MISTERELE NOPTII (lei + setteri + ponei); DESPĂRȚIRE (rațe + dropie); SINGURĂTATE (Insula Creta). **P.16:** *Titluri:* NU MĂ-NȚELEGI, ADIO (motani + iguane + leu). **P.17:** GRANITA, STOR, VALORIFICARE, MIT, TEMA, AD, SONET, CENUSA, ANA, CATRENE, PARA, LE, RT, S, U, INCA, M, OERI, NA, UNIVERSAL, ETERN, AZI, PE, LUME, PHOENIX. *Postumă:* MUȘATIN ȘI CODRUL (șoim + stârc + uliu). **P.19:** PANDANT, RIS, L, IOT, EPOCA, IUBIRE, AMOR, NT, NOROC, AA, OBICEI, INC, APA, ETERNA, MITE, IRAE, V, FARMEC, IDEI, O, AAR, VUIRE, ENIGMA, TOT, STIL, INSASI. *Săritura calului:* DUMNEZEU ȘI OM. **P.20:** ORICARE CAP ÎNGUST (cegă + crapi + nisetru). **P.21:** VERONIAN, AN, EDITIE, OSTI, SENIN, ALTUL, T, G, STUDIU, MUZA, TEURI, TIRG, CO, TIC, ALIATA, AI, R, CE, IUBIT, DP, NF, TINERI, CICLURI, ASA, CUNUNI, NOTA. *Titluri:* REPLICI, MIRADONIZ. **P.22:** PREPELEAC, ADMIRARI, H, RESEMNARI, ICONOSTAS, NEVOLNICA, TETRASTIL, EUROCENTI, L, DICHISIT, EFEMERIDA: NICODIM, IFTIMIE, TOADER, CURCĂ, PINTILIE.

„Pauci quos aequus amavit Iupiter”

- Acei puțini pe care i-a iubit dreptul Jupiter (Vergiliu) -

Doru Scărlătescu demonstrează nu numai că e cercetătorul profund și (aproape) complet al lui Eminescu, dar că este și foarte clar în formularea și transmiterea concluziilor – îndelung verificate – la care, atent și sârguitor, a ajuns.

Gruia Novac

Copertile: Gruia NOVAC
Culegere text: Constantin Romete
Tehnoredactare: Bogdan Artene
ISBN 978-606-573-436-4

Apărut: Ianuarie 2021
Editura SFERA, Bârlad
Str. C. Hamangiu nr. 15
Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad

Plachetă apărută cu sprijinul Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad